

Faglig råd for lærerutdanning
Utdanningsdirektoratet
frlu@udir.no

Innspill til arbeidet med ny felles rammeplan for samiske lærerutdanninger

Utdanningsforbundet takker for muligheten til å gi innspill til det videre arbeidet med strukturen til felles rammeplan, og innholdet i felles innledende del. Utdanningsforbundet er en fag- og profesjonsforening som representerer over 190 000 medlemmer i barnehage, grunnskole, videregående opplæring og høyere utdanning. I de samiske utdanningsmiljøene er Utdanningsforbundet den største fag- og profesjonsforeningen.

Generelt til arbeidet med felles rammeplan for de samiske lærerutdanningene

Som en urbefolkning og minoritet har samiske lærere større ansvar for å formidle samisk språk og kultur enn lærere som representerer majoriteten. Mange samiske lærere har få kollegaer, må jobbe med mange undervisningsfag, har lite ferdig undervisningsmateriell tilgjengelig, og må dermed være mer selvstendig i sitt arbeid. Det er ikke uvanlig at samiske lærere må gi opplæring om samisk språk, kultur og rettigheter til ledere, kollegaer og kommunen/fylkeskommunen. Samiske lærere må også ha høy digital kompetanse da fjernundervisning er vanlig.

Sápmi danner grunnlag for samer og samiske læreres verdenskart. Dette må også være tydelig i samisk rammeplan. Den samiske kulturen er mangfoldig. Rammeplanen må åpne for ulike typer profil for å ivareta alle tre språk, kultur, primærnæringer, by og bygd. Samiske lærerutdanning gir dobbelkompetanse. Dette er viktig å videreføre i ny rammeplan slik at samiske lærere i fremtiden også kvalifiseres for ansettelse og undervisning i norsk, nordisk og samisk barnehage og skole.

Struktur for felles rammeplan for samiske lærerutdanninger

Utdanningsforbundet er opptatt av at struktur og innhold i ny rammeplan for samiske lærerutdanninger må bygge på samiske perspektiver og elementer i samisk kultur, og utformes på et selvstendig grunnlag. Samisk barneoppdragelse, pedagogikk og didaktikk, og perspektiver i de tverrfaglige temaene må ligge til grunn. Utdanningsforbundet støtter at de to rammeplanene skal være lik i struktur, men dette må ikke innebære at de samiske perspektivene skal tilpasses og utformes ut fra en majoritetsforståelse og -kontekst, som i praksis kan virke fornorskende.

Faglig råd ber om innspill til overordnede prinsippene for hvordan samisk rammeplan bygges opp. Utdanningsforbundet mener at:

- rammeplan for samiske lærerutdanninger skal utformes på selvstendig grunnlag og deles inn i felles kompetanser og verdier og underkapitler med spesifikke føringer for lærerutdanninger for ulike aldersgrupper
- organisering av innholdselementene, må tilpasses samisk kultur, pedagogikk og didaktikk
- alle deler av rammeplanen må legge til rette for det store mangfoldet innenfor samisk språk, kultur og livsformer
- samisk lærerutdanning og ordinær lærerutdanning er likeverdig
- samisk lærerutdanning gir dobbelkompetanse. Lærerutdanningene kvalifiserer for ansettelse og undervisning i både samisk og norsk barnehage og skole
- lærerutdanningene skal gi studentene kompetanse i nasjonale, allsamiske og urfolksperspektiver. Dette må nedfelles i formålet med ny rammeplan
- underkapitlene kan deles opp i samsvar med samisk kultur og læringsformer, det vil si at de kan deles på annen måte enn for ordinære lærerutdanninger
- praksisstudiene skal gjennomføres både i samiske barnehage/ skole og i barnehage/ skole med samiske elever. Deler av praksisstudiene skal gjennomføres som digital undervisning. Omfanget av praksisstudiene nedfelles i underkapitlene.
- samisk lærerutdanning må gi studentene høy to-språklig kompetanse, både i norsk og i samisk språk. Dette spesifiseres i hoveddelen og konkretiseres i underkapitler.
- Utdanningen skal bygge på forskningsbasert kunnskap som et grunnlag for profesjonsutøvelse og kontinuerlig profesjonell utvikling

Formuleringer om samisk innhold i rammeplan for ordinære lærerutdanninger

Utdanningsforbundet mener at verken tekstutkast A eller B er dekkende for å sikre tilstrekkelig ivaretagelse av kunnskap om samiske forhold i de ordinære lærerutdanningene. Vi er opptatt av at rammeplanen må stille eksplisitt krav om kompetanse om mangfoldet i samiske språk, kultur og livsformer. Om formuleringen *samisk kultur* benyttes kan det åpnes for et tolkningsrom som gir mulighet for å velge bort perspektiver, for eksempel om samisk språk eller om mangfoldet i kulturen. Det er også viktig å nedfelle at samisk språk og kultur er del av den norske nasjonale kulturarven. Rammeplanen må presiseres at lærerutdanningene skal kvalifisere kandidatene til å ivareta opplæring om samiske språk og kultur, mangfoldet i disse og at det samiske er del av den nasjonale kulturarven, og yrkesutøvelse i et flerkulturelt og flerspråklig samfunn.

Utdanningsforbundet har gitt et eget innspill til Faglig råd for lærerutdanning om ny rammeplan for ordinære lærerutdanninger. Dette innspillet om samiske lærerutdanninger må leses i sammenheng med innspillet om ordinære lærerutdanninger.

Med vennlig hilsen

Morten Solheim
seksjonsleder

Gunn Gallavara
seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevet signatur.